

Ronde tafelgesprek over Arnhemse Mode en Vormgeving

Dromen delen

Mode en Vormgeving dragen bij aan de economische ontwikkeling van de Stadsregio Arnhem Nijmegen. Een divers gezelschap uit die wereld droomde aan de HAN-Ronde Tafel over de Arnhemse mogelijkheden. 'Verbind de creativiteit met de techneut en de economie.'

Vóór we ter tafel gaan, eerst de achtergronden. Zowel de gemeente Arnhem als de Stadsregio Arnhem Nijmegen vinden dat Arnhem zich met M&V kan onderscheiden en dat het zo de economie kan stimuleren. Politiek, beleidsmakers en spelers in het vak vinden elkaar. 'Er ontstaat een gezamenlijke missie. De regio heeft goede opleidingen en huisvesting en een 'ongerepte' omgeving. Dankzij betaalbare atelierruimte vestigt jong talent zich hier', aldus Chris Willemsen (Syntens)

'Made in Arnhem'

Arnhem is de tweede modestad van Nederland, na Amsterdam. Met dank aan ArtEZ, hogeschool voor de kunsten, die grote ontwerpers heeft voortgebracht als bijvoorbeeld Viktor & Rolf. Volgens de tafelenoten onderscheidt Arnhem zich van de hoofdstad. De opleidingstraditie van ArtEZ bepaalt mede de Arnhemse identiteit. Academiestudenten moeten zich eerst de kennis eigen maken van productie, van het proces, voordat ze ermee kunnen experimenteren en innoveren. Tegelijkertijd bestaat er een artistieke, conceptuele ontwerptraditie.

'Voor ontwerpers is Arnhem een interessante plek', denkt Tamara Rookus (Ontwerp Platform Arnhem - OPA). Een voorbeeld is '100% Mode', een deel van de wijk Klarendal waar ontwerpers van mode, accessoires en aanverwante zaken zich hebben gevestigd. De combinatie van

'Het feit dat Viktor & Rolf exposities hebben in musea, zegt veel'

Roy van Dalm, hoofddocent Smart Cities bij de Informatie en Communicatie Academie (ICA)

Tamara Rookus, directeur stichting Ontwerp Platform Arnhem (OPA)

Dany Jacobs, lector Kunst, Cultuur en Economie aan ArtEZ en HAN

Meike Verhagen, woordvoester Arnhem Mode Biënnale (AMB)

'Je hebt beleids-
makers nodig met
visie en onder-
nemers met lef'

ontwerpen en maken op locatie, maakt het voor klanten bijzonder; ze kunnen ook in contact komen met de bedenkers. 'Dat is uniek; heel anders dan een modewinkel binnenstappen, vindt Esther Ruiten (gemeente Arnhem).

Etalage

Mode werkt wereldwijd en is dus geschikt om Arnhem in de etalage te zetten. De gemeente draagt een steentje bij via de campagnes 'Made in [Arnhem]' en 'Cool Region', en bij de tentoonstelling van Viktor & Rolf in Londen of de Business of Design Week in Hong Kong.

In de Nederlandse mode staat het conceptuele, de 'art of fashion' centraal. Ons land is het enige dat mode heeft geïntegreerd in de kunstacademie. Meike Verhagen (Arnhem Mode Biënnale): 'Dat Viktor & Rolf exposities hebben in musea, zegt veel. We moeten versterken wat we hebben en ons gezicht laten zien op belangrijke internationale locaties. Arnhem mag zelfbewuster worden.' Rookus vult aan: 'Daaraan kun je ook de internationalisering koppelen van onze grafisch ontwerpers en productontwerpers. Ook zij passen in de ArtEZ-ontwerptraditie met dat ambachtelijke en zelfproducerende.'

Trouwboekje

Hoewel mode veel aandacht trekt, telt Arnhem meer vormgevers dan modeontwerpers. Rookus: 'Ik pleit ervoor om de samenwerkingsverbanden tussen mode en vormgeving te ontwikkelen. Ook de gemeente kan dat uitstralen.' Een bestaand idee is om het Arnhemse trouwboekje te laten vormgeven door stedelijke creatieven. Verder kan de uitgebreide Arnhemse dienstensector gebruikmaken van ontwerpers. De gemeente denkt aan 'kleuring' van de route tussen de binnenstad en modekwartier Klarendal. Er zitten al designwinkels en door er productdesigners en vormgevers te huisvesten wordt de route aantrekkelijker.

Ook bij stadsinrichting komen ontwerp en vormgeving kijken. Edwin Verdurmen (CASA): 'Qua architectuur onderscheidt Arnhem zich met ondergronds bouwen, bijvoorbeeld de parkeergarage bij het centraal station en de dansacademie van ArtEZ.' Het nieuwe kunstcluster in het Rijnbooggebied aan de rivier is deels onder de grond gepland.

Daarnaast is er het streven om de stad groener te maken, met begroeide daken en gevels. 'Daarin komen dan weer vogels, bloemetjes en insecten, wat visueel en ecologisch aantrekkelijk is. Groene daken houden regenwater vast, wat bij verdamping verkoelt. Dat is prettig voor de binnentemperatuur in hete zomers', licht Verdurmen toe. Lector Dany Jacobs: 'Ik ken weinig plekken waar je honderd meter van het centraal station koeien ziet grazen. Daarmee kun je iets doen, gezien de hele beleveniseconomie.'

Incubators

Om het creatieven makkelijker te maken zorgt de gemeente samen met woningcorporaties voor ateliers met woningen. Willemsen: 'Daardoor krijgt de gemeente niet de hoofdprijs qua grond- en vastgoedopbrengst, maar ze investeert in de creatieve stad. We hebben beleidsmakers met visie en ondernemers met lef.'

Ontwerpers werken vaak vanuit huis. Het bespaart kosten, maar is tegelijk vrijblijvender. Goedkope ateliers maken de overstap aantrekkelijk. Volgens de aanwezigen bieden ze aanvankelijk inderdaad een oplossing. Op langere termijn zijn ze niet ideaal; ze zouden vormgevers en ontwerpers niet aanmoedigen om daadwerkelijk te ondernemen. 'Stimuleer mensen om economisch zelfstandig te worden en dóór te groeien.' De disgenoten komen met voorbeelden van incubators waar ontwerpers tijdelijk wonen en werken, soms met ondersteuning bij de start van hun zaak. Veel creatieven missen ondernemersvaardigheden. Willemsen: 'Ze kijken niet met een

Chris Willemsen, innovatieadviseur creatieve industrie, nieuwe media en ICT bij Syntens

Edwin Verdurmen, directeur Centrum voor Architectuur en Stedenbouw Arnhem (CASA)

Esther Ruiten, senior adviseur Economische Zaken gemeente Arnhem. 'Trekker' Mode en Vormgeving.

economische bril vooruit: wil ik medewerkers, wat voor soort klanten wil ik...' 'Arnhem stimuleert het ondernemerschap met projecten als Gelderland Onderneemt en IkStartSmart en Coming Soon', zegt Ruiten.

HAN-ArtEZ

Behalve ondernemerschap en commercie speelt techniek een grote rol bij productontwerp, -ontwikkeling of -uitvoering. HAN en ArtEZ kunnen elkaar daarbij aanvullen. De disgenoten dragen enthousiast voorbeelden aan. Verdurmen: 'CASA heeft een multifunctioneel mobiel gebouwtje (van winkel tot ontmoetingsplek) laten bedenken en daarvoor hebben we bij de Academie voor Bouwkunst (ArtEZ) een ontwerpcompetitie uitgezet. Uit de concepten die daar zijn ontstaan, hebben we er eentje geselecteerd. Het vervolgtraject deden we met het HAN Instituut Automotive, die de techniek bedacht om het gebouwtje te maken. Het moest inklapbaar zijn, overal uitgesteld kunnen worden, kortom, er waren randvoorwaarden. Zo kun je die twee opleidingen aan elkaar koppelen. Ik denk dat ze veel vaker samen projecten moeten oppakken', stelt Verdurmen.

Ook Jacobs vindt dat HAN en ArtEZ elkaars sterke punten kunnen benutten. 'Je hebt bijvoorbeeld 'Collectie Arnhem', een project waarbij ArtEZ-studenten een collectie maken en daarmee een onderneming opzetten. De kogel is nog niet door de kerk, maar ik verwacht dat dit in samenwerking met de HAN gaat gebeuren, met studenten uit de commerciële en logistieke kant.'

'Verbind de creatieveling met de techniek en de economie', zegt Ruiten. 'Zet ze bijeen, geef ze een opdracht uit het bedrijfsleven en laat er iets moois uitkomen.'

Experimenteel bouwen

Dan is het droomtijd. Gespreksleider Van Dalm vraagt naar het verlanglijstje op M&V-gebied. De idealen zwe-

ven over tafel: een modemuseum, Arnhem Culturele Hoofdstad 2018, het versterken van Arnhem Mode Biënnale. Verhagen: 'Dat is niet alleen voor vakmensen maar voor een breed publiek. Ik wil het laten dragen door de Arnhemmers.'

Rookus: 'Ik wens dat opdrachtgevers en ontwerpers elkaars taal leren spreken, dat vergemakkelijkt de samenwerking. En ik zou willen dat ontwerpers vanzelfsprekend betrokken worden bij innovatie- en denkprocessen binnen overheden.'

Willemsen hoopt op een beleidsgarantie van acht jaar waarin het geloof in- en de toekomst van de creatieve industrie verankerd liggen. 'Verder wil ik een technische modeopleiding op hbo- en mbo-niveau. Verschillende onderzoeksrapporten wijzen erop dat in de regio nog belangrijke componenten in de keten ontbreken. Productie bijvoorbeeld.'

'Wat er bovenaan mijn verlanglijst staat kun je raden, ik ben wetenschapper', stelt Jacobs. 'We zijn begonnen met ARCCI, het Arnhems Centrum voor Creatieve Economie en Innovatie. Dat is nu nog een klein samenwerkingsverband tussen ArtEZ en de HAN, maar vanuit onze twee instellingen moeten we de ambitie hebben om er meer van te maken. Ik bekijk nu of we een internationale executive master voor creatieve en lifestyle-industries kunnen opzetten, gericht op ervaren managers die verder willen. Daaraan is echt behoefte.'

Verdurmen gaat liefst experimenteel bouwen in Meinerswijk een gebied met fluctuerende waterstanden. Aanvankelijk mochten er wegens overstromingsgevaar geen woningen komen, maar het kreeg de EMAB-status, wat experimenteel bouwen toestaat. 'Juist daarin kun je de Academie voor Bouwkunst (ArtEZ), HAN-Bouwkunde, de aannemerij, de ontwikkelaars en de gemeente verbinden. En zo creativiteit in architectuur en projectontwikkeling bevorderen.'

'Stimuleer mensen om economisch zelfstandig te worden en door te groeien'